96-3-RE

CAUSA 96-3-RE

Número de registre: 74-1996. Recurs d'empara

SENTÈNCIA DEL DIA 12 DE JULIOL DE 1996

BOPA núm. 51, del 17 de juliol de 1996

En nom del Poble Andorrà,

El Tribunal Constitucional,

Atès el recurs d'empara interposat pel Ministeri Fiscal -causa 96-3-RE-, en data 9 de maig de 1996, contra l'aute de data 3 d'abril de 1996 dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, en la causa núm. 109-1/95, pel qual s'acorda la inadmissió del recurs de suplicació interposat per la representació processal del Sr. Òscar Mirabete Valera per defectes formals en la seva presentació,

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41, 98 c) i 102 c),

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítol sisè,

Vist l'aute del Tribunal Constitucional de 17 de maig de 1996, que va admetre a tràmit, sense efectes suspensius, el recurs d'empara interposat pel Ministeri Fiscal,

Vist l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional el dia 9 de maig de 1996, per la representació processal del Sr. Òscar Mirabete Valera,

Vista la còpia del recurs de suplicació interposat per la representació processal del Sr. Òscar Mirabete Valera i la còpia de l'aute recorregut,

Vistes les al.legacions formulades pel Sr. Òscar Mirabete Valera (registrades el 24 de maig de 1996) i pel Ministeri Fiscal (registrades el 3 de juny de 1996),

Vistes les conclusions del Sr. Òscar Mirabete Valera (registrades el 18 de juny de 1996) i del Ministeri Fiscal (registrades el 27 de juny de 1996),

Escoltat el magistrat ponent, Sr. Pere Vilanova Trias,

Antecedents:

Primer

Amb data 29 de gener de 1996, el Tribunal de Corts va dictar una sentència per la qual el Sr. Òscar Mirabete Valera era condemnat a la pena de 5 anys de presó dels quals 2 anys i 6 mesos ferms, i la resta condicional qualificada amb l'obligació de justificar tenir ocupació laboral i seguir tractament mèdic durant un període de 18 mesos, i multa de 50.000.- pessetes, com a autor d'un delicte major d'introducció, tinença i cessió de droga tòxica segons l'article 161 del Codi penal amb la concurrència de les circumstàncies atenuants de minoria de 23 anys i col.laboració amb la Justícia i de penediment.

Segon

Per mitjà d'un escrit amb data 2 de febrer de 1996, la representació processal del Sr. Òscar Mirabete Valera es dirigeix al Tribunal de Corts interposant recurs de suplicació contra l'esmentada sentència i al.lega com a fonament de la suplicació el número 7 de l'article 3, del Decret regulador del recurs de suplicació de 13 de juliol de 1990: "Per infringir la sentència una norma penal

substantiva, sigui per la violació de la mateixa, per la seva interpretació errònia o per la seva indeguda aplicació". La representació processal del Sr. Òscar Mirabete també sol.licita al Tribunal de Corts per escrit de 2 de febrer de 1996, una rectificació a la sentència en constatar-hi, segons el seu parer, errors de transcripció.

Tercer

Amb data 19 de febrer de 1996, el Tribunal de Corts per mitjà d'una providència insta les parts perquè en el termini de 10 dies compareguin mitjançant escrit signat per advocat davant la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia.

Quart

Per escrit de data 20 de febrer de 1996, la representació processal del Sr. Òscar Mirabete compareix davant la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia mitjançant escrit que ratifica íntegrament en el contingut del seu recurs de suplicació presentat amb data 2 de febrer de 1996 davant el Tribunal de Corts, en què sol.licita l'anul.lació de la sentència recorreguda i que es dicti al seu dia una sentència conforme a Dret.

Cinquè

Per mitjà d'un aute de data 3 d'abril de 1996, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia acorda la inadmissió del recurs de suplicació interposat per la representació processal del Sr. Òscar Mirabete. En el segon considerant de l'esmentada resolució es diu: "Pel que fa al recurs interposat per Òscar Mirabete Valera, s'observa que a més d'una insuficient expressió dels motius de suplicació ordenats numèricament, així com els fonaments jurídics detallats de cada motiu tal com estableix l'article 5è del Decret regulador del recurs de suplicació, l'escrit manca la súplica que es formuli per al cas que el recurs sigui acceptat. Per tot el qual el recurs que manca de tals pressupostos resulta inadmissible, tota vegada que el Tribunal no deu revisar d'ofici tota la resultància provatòria i al.legatòria de la causa".

Sisè

Per escrit de data 14 d'abril de 1996, la representació processal del Sr. Òscar Mirabete es dirigeix al

Ministeri Fiscal sol.licitant d'aquest la interposició d'un recurs d'empara davant el Tribunal Constitucional, per considerar que la resolució de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia hauria vulnerat el dret que té a la jurisdicció, el dret a un procés degut, a la defensa i al recurs en els procediments penals, reconeguts en l'art. 10 de la Constitució, en haver acordat la inadmissió del recurs de suplicació interposat.

Setè

Amb data 9 de maig de 1996, el Ministeri Fiscal presenta un escrit davant d'aquest Tribunal Constitucional mitjançant el qual interposa -de conformitat amb el que disposen els articles 10, 41, 88 i 102 de la Constitució i el capítol sisè del títol IV de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional- un recurs d'empara contra l'aute dictat per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia de data 3 d'abril de 1996, en la causa núm. 109-1/95, i sol.licita al Tribunal Constitucional que declari la vulneració del dret a la jurisdicció i del dret al recurs en matèria penal reconeguts en l'article 10 de la Constitució, que acordi la nul.litat parcial del referit aute en relació amb el punt impugnat i que declari el dret del Sr. Òscar Mirabete Valera que el recurs de suplicació interposat sigui tramitat i resolt per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia.

Vuitè

La representació processal del Sr. Òscar Mirabete, mitjançant escrit registrat el dia 9 de maig de 1996, sol.licita al Tribunal Constitucional "... que es tingui per presentat aquest escrit d'acord amb les previsions i terminis de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, i conforme al contingut que consta en el cos de l'escrit i a resultes d'aquest, es declarin infringits els drets establerts a l'article 10 de la Constitució, s'anul.li l'aute de 3 d'abril de 1996 de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia i es reconegui el dret del recurrent a obtenir una resolució sobre el fons en el tema objecte del present recurs".

Novè

Amb data 24 de maig de 1996, la representació processal del Sr. Òscar Mirabete presenta escrit d'al.legacions manifestant que es ratifica "...en la totalitat de les pretensions dels seus escrits de sol.licitud d'empara davant el Ministeri Fiscal de data 15 d'Abril i d'adhesió al recurs d'empara davant aquest Tribunal de data 09 de Maig". Amb data 3 de juny de 1996, el Ministeri Fiscal formula escrit d'al.legacions reproduint "...en aquest tràmit totes les al.legacions de fets i fonaments de dret contingudes en l'escrit d'interposició del recurs d'empara".

Desè

Amb data 18 de juny de 1996, la representació processal del Sr. Òscar Mirabete i el Ministeri Fiscal, amb data 27 de juny de 1996, formulen escrits de conclusions en què reiteren tot allò que fou al.legat i argumentat en els escrits de presentació de demanda d'empara.

Fonaments jurídics:

Primer

El nucli essencial del present recurs d'empara resideix a determinar si l'aute de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, de 3 d'abril de 1996, en acordar la inadmissió del recurs de suplicació interposat pel Sr. Òscar Mirabete, vulnera alguns dels preceptes inclosos a l'article 10 de la Constitució. I més concretament, en vista dels arguments exposats pel Ministeri Fiscal en el seu escrit de data 9 de maig de 1996 i per la representació processal del Sr. Òscar Mirabete, si aquesta vulneració de l'article 10 de la Constitució es deriva de la interpretació i l'aplicació que la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia fa, en el cas present, del Decret del recurs de suplicació de 13 de juliol de 1990.

Segon

Com ha manifestat aquest Tribunal Constitucional en el fonament jurídic tercer de la sentència 96-1-RE que resolia un recurs d'empara: "Succeeix que l'ordenament jurídic penal del Principat d'Andorra és conseqüència de molts diversos moments històrics i s'hi combinen normes preconstitucionals i normes postconstitucionals. Entre les primeres hi ha el mateix Codi penal i el Codi de procediment penal, així com el Decret del recurs de suplicació. Entre les segones hi ha la Llei transitòria de procediments judicials, que ha procurat adaptar a la Constitució normes que hi són anteriors". És evident que el present cas s'insereix també en aquesta situació, molt típica d'ordenaments sorgits de transicions cap a un estat de dret, d'ordenaments anteriors fonamentats en situacions jurídiques més incertes, si més no per comparació a la seguretat jurídica que cerca l'estat de dret des de la mateixa supremacia normativa de la Constitució. Aquest punt és essencial: la superioritat jeràrquica de la Constitució en relació amb altres normes jurídiques com les mencionades aquí.

Tercer

Convé, doncs, posar en relleu que l'objecte central del present recurs d'empara és la vulneració o no de l'article 10 de la Constitució, a partir de l'aplicació -amb criteris excessivament formalistes, segons argumenta el Ministeri Fiscal- del Decret del recurs de suplicació i en particular del seu article 5. Es plantegen aquí dues qüestions fonamentals. La primera fa referència al significat de l'article 10 de la Constitució en relació amb l'ordenament jurídic del Principat d'Andorra. La segona rau en les conseqüències que té l'existència de l'article 10 de la Constitució en relació amb el funcionament de la justícia ordinària, fonamentada -com s'ha dit- en un conjunt de normes jurídiques diferents, preconstitucionals i postconstitucionals, situació que fins ara el legislador ha decidit mantenir.

Quart

En relació amb la importància de l'article 10, aquest Tribunal considera necessari insistir en el fet que aquest article està ubicat en el títol II, "Dels drets i llibertats", i més precisament en el seu capítol tercer: "Dels drets fonamentals de la persona i de les llibertats públiques". Cal recordar aquí que el capítol setè del mateix títol de la Constitució reforça la importància dels drets inclosos en els capítols tercer i quart -entre els quals es troba l'article 10- en establir els mecanismes d'eficàcia de les garanties dels drets i les llibertats esmentats. Addicionalment, l'article 39.1 diu: "Els drets i llibertats reconeguts en els capítols tercer i quart del present títol vinculen immediatament els poders públics a títol de dret directament aplicable. El seu contingut no pot ésser limitat per la llei i és protegit pels tribunals". Això vol dir que, de la superioritat normativa de la Constitució i de la peculiar ubicació de l'article 10 en el seu si, a més del significat material de l'article 39.1, se'n dedueix la seva aplicabilitat directa íntegra.

Cinquè

Ara cal veure si en l'aute de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia de 3 d'abril de 1996, les raons adduïdes per inadmetre el recurs de suplicació del Sr. Òscar Mirabete Valera són fonamentades. Efectivament, des d'un punt de vista literal i formal, l'article 12 del Decret del recurs de suplicació estableix molt clarament que "No serà admès el recurs en els següents casos: ... 4. Si en la formulació del recurs no s'han observat les prescripcions establertes a l'article 5". En el dit article 5, tal com manifesta l'esmentat aute:

"L'escrit de recurs haurà de contenir:

1. Els motius de suplicació ordenats numèricament.

2. Els fonaments jurídics detallats de cada motiu.

3. La súplica que es formuli pel cas que el recurs sigui acceptat."

Ara bé, una cosa és la lectura formal del Decret del recurs de suplicació. Una altra cosa és la funció que ha de complir aquesta norma en el conjunt de normes jurídiques vigents avui a Andorra i que són el suport normatiu de la justícia ordinària al nostre país. Com indica el Ministeri Fiscal, el Decret de 13 de juliol de 1990 apareix en el seu moment -anterior a l'entrada en vigor de la Constitució- com un recurs assimilable al que en altres ordenaments és la cassació, recurs de tipus extraordinari i que busca garantir la vessant formal d'un procés. Ara bé, després de l'entrada en vigor de la nostra Constitució, i a l'espera que el legislador sistematitzi i desenvolupi les vies de procediment en matèria de recursos, la qüestió essencial és veure si en el present cas el recurs de suplicació és concretament l'única possibilitat de fer efectiu el recurs en matèria penal consagrat a l'article 10 de la Constitució. I per via de conseqüència, cal aclarir en quina situació quedaria l'esmentat recurs en matèria penal de l'article 10 de la Constitució, si el recurs de suplicació hagués de ser aplicat sempre i estrictament des del punt de vista de les formes del dret, independentment del contingut material dels drets en joc en cada cas. Com indica el Ministeri Fiscal: a) el dret a la jurisdicció i al recurs consagrats a l'article 10 de la Constitució obliguen els tribunals ordinaris a interpretar la legalitat ordinària de conformitat amb la Constitució, i per tant els formalismes processals han de ser interpretats en el sentit més favorable a l'efectivitat dels drets reconeguts a l'article 10 de la Constitució; b) no tota irregularitat formal pot convertir-se en obstacle insalvable per accedir al recurs, i es fa necessari diferenciar entre irregularitats greus de requisits que determinin la nul.litat de l'acte i altres irregularitats que no afecten el nucli essencial del recurs.

Sisè

La superioritat normativa de la Constitució i l'aplicabilitat directa del seu article 10 ens han de recordar que el seu contingut material ha de ser tingut en compte pels tribunals ordinaris en l'exercici de la seva funció jurisdiccional, en el sentit que, en cas de possible confusió derivada de la diversitat de normes jurídiques i, en ocasions de l'origen preconstitucional d'alguna de les dites normes -com és el cas del Decret regulador del recurs de suplicació-, la funció interpretativa dels òrgans de la justícia ordinària ha d'anar sempre en el sentit d'eficàcia directa de la Constitució. Efectivament, el cas que ens ocupa és un recurs d'empara, i no ha estat plantejat a aquest Tribunal cap procés incidental d'inconstitucionalitat pel que fa a l'adequació o no a la Constitució d'algunes de les normes aplicables. I alhora, correspon només al legislador decidir en el futur, si així ho considera, un perfeccionament de l'ordenament jurídic penal vigent avui a Andorra.

Setè

La inadmissió del recurs de suplicació objecte del present recurs d'empara tindria sentit si, en el seu recurs de suplicació davant la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, la referència que fa la representació processal del Sr. Òscar Mirabete al recurs de suplicació interposat davant el Tribunal de Corts amb data 2 de febrer de 1996 no permetés, efectivament, identificar els continguts dels requeriments a què fa referència l'article 5 del Decret de suplicació. Però de la lectura íntegra de l'escrit presentat pel lletrat del Sr. Mirabete Valera, amb data 2 de febrer de 1996, davant el Tribunal de Corts, es desprèn amb precisió suficient les seves pretensions en la sol.licitud a la Sala. Si la

interpretació literal de l'article 5 del Decret de suplicació fos mantinguda, s'estaria ignorant per raons literalistes i formalistes el contingut material de la petició del processat, i això podria ser un obstacle fàcilment subsanable sobre la base d'interpretar que, efectivament, el lletrat del Sr. Mirabete Valera es limita a reiterar en el seu escrit al Tribunal Superior de Justícia allò que ja ha fet en el seu escrit al Tribunal de Corts.

Vuitè

Aquesta argumentació es fonamenta addicionalment en el fet que, malgrat que allò que demana la defensa del processat és prou clar en l'escrit al Tribunal de Corts, si s'accepta el criteri d'inadmissió del present cas per part de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, la conclusió és que no hi ha cap altra manera de fer efectiu el recurs en matèria penal a què fa referència l'article 10 de la Constitució. I és parer d'aquest Tribunal que en aquest cas el resultat de l'aplicació formalista del Decret de recurs de suplicació -norma preconstitucional- té conseqüències desproporcionades pel que fa a la impossibilitat de fer efectiu el recurs en matèria penal, la qual cosa seria una vulneració directa d'un dret fonamental no només reconegut per la Constitució, sinó especialment protegit per la Constitució.

Novè

Finalment, en el cas que ens ocupa, el dret a la jurisdicció i al recurs en els processos penals (article 10 de la Constitució) rep el suport de l'article 9.1 de la Llei qualificada de la Justícia: "Els Batlles i Tribunals, de conformitat amb els principis recollits a l'article 10 de la Constitució, hauran de resoldre sempre sobre les pretensions que els siguin formulades i només podran desestimar-les per motius formals si el defecte és insubsanable.".

DECISIÓ:

En atenció a tot el que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

HA DECIDIT:

Atorgar l'empara al Sr. Òscar Mirabete Valera i, en conseqüència, acorda:

1. Anul.lar parcialment l'aute de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia de data 3 d'abril de 1996 pel que fa referència a la declaració d'inadmissió del recurs de suplicació interposat pel Sr. Òscar Mirabete Valera.

2. Reconèixer al recurrent el dret a la jurisdicció i el dret al recurs en els processos penals.

3. Retrotreure les actuacions al moment immediatament anterior a l'aute de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia de data 3 d'abril de 1996, perquè la Sala Penal doni l'oportunitat que la representació processal del Sr. Òscar Mirabete Valera pugui subsanar els defectes de forma del seu escrit dirigit al Tribunal de Corts interposant el recurs de data 2 de febrer de 1996 i del seu escrit dirigit a la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia de data 20 de febrer de 1996.

No es condemna en costes.

I així, per aquesta la nostra sentència, que serà notificada al Ministeri Fiscal, al president del Tribunal Superior de Justícia, al president del Tribunal de Corts i a la representació processal del Sr. Òscar Mirabete Valera, ho pronunciem, manem i signem, a Andorra la Vella, el dia dotze de juliol de mil nou-cents noranta-sis.

François Luchaire

Miguel Ángel Aparicio Pérez

President

Vicepresident

Pere Vilanova Trias

Joan Josep López Burniol

Magistrat

Magistrat